

درسنامه‌ی تربیت فطری

حجت الاسلام و المسلمین محمد حسن الهی زاده

سرشناسه: الهی زاده، محمدحسین ۱۳۴۱

عنوان و نام پدیدآورنده: درسنامه تربیت فطری / محمدحسین الهی زاده/ تهیه و تنظیم: مریم محمدی

مشخصات نشر: مشهد- مؤسسه فرهنگی تدبیر در قرآن و سیره/ ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۲۵۶ ص

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۹۷-۰۳-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ ۴دالف/ ۵BP۲۱۶

رده ی دیریی: ۲۹۷/۴۲

شماره کتابشناسی ملی: ۴۲۶۶۹۹۶



مؤسسه تدبیر در قرآن و سیره

کتاب:.....
نویسنده:.....
تهیه و تنظیم:.....
مستندسازی و تخریب منابع:.....
حروف نگاری، صفحه آرایی و ویراستاری:.....
اصلاحات حروف نگاری و نمونه خوانی:.....
طرح جلد:.....
ناشر:.....
امور فنی و چاپ:.....
نوبت چاپ:.....
سال نشر:.....
شابک:.....
شمارگان:.....
بها:.....

حقوق چاپ و نشر محفوظ است

آدرس: مشهد مقدس، میدان ده دی، نیش رازی غربی ۸ مؤسسه تدبیر در قرآن و سیره

تلفن: ۳۸۵۵۲۴۰۸ - ۳۸۵۴۲۳۲۵

وبگاه: www.mftqs.com رایانامه: tadabbor@chmail.ir

پیش از نوشتار.....	۱۷
کلیات و مفاهیم.....	۲۱
ضرورت تربیت فطری.....	۲۳
الف. مقابله با جنگ نرم استکبار جهانی.....	۲۳
۱. تلاش استکبار جهانی و قوت شیطان در جبهه‌ی نفسانیات.....	۲۳
۲. شناخت نداشتن جنود شیطان و غرب از قدرتهای فطری و زوایای آن.....	۲۴
۳. تفاوت غایات، اهداف، رویکردها و روش‌ها در تربیت فطری و تربیت نفسانی.....	۲۴
ب. دستیابی به مقام خلیفه‌اللهی با شکوفایی فطرت.....	۲۶
۱. شکوفایی و بالندگی فطرت توحیدی (تبدیل هسته فطرت به شجره طیبه).....	۲۶
۲. ایمان‌افزایی و اثر آن در تجلی توحید فردی، اجتماعی، سیاسی همسو با تحقق تمدن نوین اسلامی.....	۲۷



بخشی یکم: شناخت تربیت فطری

فصل یکم: شناخت فطرت

۳۲. یکم. فطرت در قرآن.....
۳۲. ۱. ماده‌ی «فطر» در قرآن.....
۳۴. ۲. هیئت‌های فطر در قرآن (کاربردهای قرآنی).....
۳۵. ۳. اسنادهای فطر در قرآن.....
۳۵. ۴. آیات فطرت در قرآن.....
۳۶. الف. آیات فطرت.....
۳۶. آیات ۳۰-۳۲ سوره‌ی روم.....
۴۰. ب. آیات مرتبه‌ی با فطرت.....
۴۰. یک. آیات ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳ سوره‌ی اعراف.....
۴۳. دو. آیات ۲۰ و ۲۱ سوره‌ی یس.....
۴۴. سه. آیه‌ی ۱۵ سوره‌ی فاطر.....
۴۵. چهار. آیات سوره‌ی شمس.....
۴۷. دوم. ویژگی‌های فطرت در مقایسه با ویژگی‌های نفس.....
۴۷. ۱. فطرت، هویت انسان و نقطه‌ی تمایز انسان از حیوان؛ نفس، ماهیت انسان و نقطه‌ی مشترک انسان و حیوان.....
۴۸. ۲. فطرت روحانیه‌الحدوث و روحانیه‌البقا؛ نفس جسمانی؛ حدوث و روحانیه‌البقا.....
۴۸. ۳. فطرت، باطن و اساس وجود انسان (مرتبه‌ی عالی)؛ نفس، ظاهر و روبنای وجود انسان (مرتبه‌ی دانی).....
۴۹. ۴. فطرت، غیرقابل تغییر و تبدیل؛ نفس قابل تغییر و تبدیل.....
۴۹. ۵. فطرت نیازمند به اختیار برای شکوفایی؛ نفس بی‌نیاز از اختیار برای.....
۴۹. ۶. فطرت، قانون‌محور و حق‌محور؛ نفس، سودمحور.....
۴۹. ۷. فطرت، ثبات‌طلب و نظم‌طلب (تمرکز‌طلب)؛ نفس، تنوع‌طلب.....
۴۹. ۸. فطرت، کمال‌طلب؛ نفس، لذت‌طلب.....
۵۰. ۹. فطرت، خداتما، ربانی، ملکوتی و روبه خدا؛ نفس، خودنما، خاکی، حیوانی و رو به پایین.....
۵۰. ۱۰. فطرت، مانند شمس و انسان فطرت‌گرا مانند روز؛ نفس، مانند قمر و انسان نفس‌گرا مانند شب.....
۵۰. ۱۱. فطرت، در جایگاه متبوع (امام)؛ نفس در جایگاه تابع (مأموم).....
۵۰. ۱۲. پیام فطرت، توحید (فطرة الله) و وحدت (فطر الناس)؛ پیام نفس، شرک و تفرقه.....

۱۳. فطرت، عامل وحدت همه‌ی انسان‌ها؛ نفس، عامل تفاوت در انسان‌ها.....	۵۱
سوّم. قوای فطری در مقایسه با قوای نفسانی.....	۵۱
۱. بینش‌های فطری (عقل نظری).....	۵۱
الف. حکمت نظری.....	۵۲
یک. درک فقر نفس - نیاز.....	۵۲
دو. شناخت کمال مطلق.....	۵۲
ب. حکمت عملی.....	۵۲
درک سنّ قبج عقلی.....	۵۲
۲. گرایشات فطری (قلب یا میل انسان).....	۵۳
الف. تنفر از نقص و فتنه.....	۵۳
ب. عشق به کمال مطلق.....	۵۳

فصل دوم: افق تربیت فطری

الف. جهت‌گیری‌های تربیت فطری.....	۵۶
۱. تربیت توحیدی.....	۵۶
۲. تربیت قرآنی.....	۵۷
۳. تربیت ولایی.....	۵۷
۴. تربیت عقلانی.....	۵۷
۵. تربیت عینی و واقع‌گرایانه.....	۵۸
۶. تربیت بر محور ترجیح کمالات اخروی، نه منافع زودگذر دنیوی.....	۵۸
۷. تربیت بر محور حاکم سازی فطرت توحیدی بر نفس سرکش.....	۵۸
ب. ویژگی‌های تربیت فطری.....	۵۹
۱. تربیت فطری، نه ترغیب نفسانی.....	۵۹
۲. تربیت ریشه‌ای، نه تربیت ظاهری.....	۵۹
۳. تربیت نیازمحور.....	۵۹
۴. تربیت آگاهانه.....	۵۹
۵. تربیت عاشقانه.....	۶۰
۶. تربیت جهادی.....	۶۰
۷. تربیت جمعی.....	۶۰

بخش دوم: روش تربیت فطری

فصل یکم: موانع تربیت فطری و راه‌های زدودن آنها

۱. غفلت ۶۴
۲. لغزش و خطا ۷۱
۳. جهل ۷۱
۴. دنیاگرایی ۷۲
۵. تنگی ۷۵
۶. خجالت و تفرقه ۷۶

فصل دوم: راهکار شکوفاسازی فطرت

۱. ایمان شکوفاننده‌ی فطرت ۸۰
۲. مفهوم ایمان ۸۱
۳. جایگاه و نقش ایمان ۸۲
۴. ایمان، پیونددهنده‌ی دین و فطرت ۸۴
۵. ایمان، پیونددهنده‌ی عقل، عشق و ایمان ۸۵
۶. ایمان، پیونددهنده‌ی لذت‌های مادی به لذت‌های معنوی ۸۸
۷. ایمان پیوند دهنده حیات دنیوی با حیات طایفه به حیات اخروی ۸۸
۸. سوم. ایمان به دین، تأییدکننده‌ی حکمت‌های فطرت ۸۹
۹. رویکرد توحیدی ۹۰
۱۰. یک. توحید در مبدء ۹۱
۱۱. دو. توحید در مسیر (نبوت) ۹۲
۱۲. سه. توحید در مقصد (معاد) ۹۲
۱۳. پذیرش خالصانه و موحدان‌های معارف فطری (اسلام) ۹۳
۱۴. چهارم. متعلقات ایمان ۹۳
۱۵. ۱. قرآن ۹۳
۱۶. ۲. ایمان به انبیاء و اولیاء ۹۴
۱۷. پنجم. گسترده‌ی ایمان، گواه هماهنگی فطرت و خلقت انسان ۹۴
۱۸. ششم. ایمان‌افزایی راه شکوفایی فطرت ۱۰۵
۱۹. ۱. ضرورت ایمان‌افزایی ۱۰۶

۱۰۶	دلیل یکم. دستور خداوند بر افزایش ایمان
۱۰۷	دلیل دوم. ضعف و زوال‌پذیری ایمان
۱۰۸	۲. مراحل ایمان‌افزایی
۱۰۹	یکم. حوزه‌ی شناختی
۱۰۹	الف. تقویت بینش‌های فطری
۱۰۹	راه‌های تقویت حکمت نظری
۱۰۹	راه تقویت درک فقر نفس با توجه دادن به نیازها
۱۱۰	ب. تقویت شناخت کمال مطلق و راه‌های آن
۱۱۱	خویت بینش توحیدی
۱۱۲	پرورش عقاید با تفکر
۱۱۳	جهت‌دهی خداوند به علم
۱۱۵	حکمت عملی
۱۱۵	ب. افزایش بصیرت قرآنی
۱۱۷	۱. تقویت خداشناسی با جلوه‌های توحید
۱۱۷	الف. جلوه‌های توحید نظری
۱۱۸	۱. جلوه‌های جلی
۱۱۸	یک. توحید در ذات
۱۱۸	دو. توحید در صفات
۱۱۸	سه. توحید در خالقیت
۱۱۹	چهار. توحید در مالکیت
۱۱۹	پنج. توحید در ربوبیت
۱۲۰	شش. توحید در الوهیت
۱۲۱	۲. جلوه‌های خفی
۱۲۱	الف. توحید در اسماء
۱۲۱	یک. توحید در علو
۱۲۱	دو. توحید در علم
۱۲۱	سه. توحید در قوت
۱۲۲	چهار. توحید در عزت
۱۲۲	پنج. توحید در قیومت



- ۱۲۲..... شش. توحید در مشیت.....
- ۱۲۲..... ب. توحید در افعال.....
- ۱۲۲..... یک. توحید در تدبیر امور (تدبیر آسمان و زمین).....
- ۱۲۳..... دو. توحید در احیا و امانت.....
- ۱۲۳..... سه. توحید در فاعلیت.....
- ۱۲۳..... چهار. توحید در رزاقیت.....
- ۱۲۳..... پنج. توحید در هدایت.....
- ۱۲۳..... شش. توحید در قانون‌گذاری.....
- ۱۲۴..... هفت. توحید در مدیریت و حکومت و ملک.....
- ۱۲۴..... ا. توحید در ولایت.....
- ۱۲۴..... نه. توحید در نصرت.....
- ۱۲۴..... ده. توحید در رکیه.....
- ۱۲۴..... یازده. توحید در رفع نیازها.....
- ۱۲۴..... دوازده. توحید در رفع ضرر.....
- ۱۲۵..... سیزده. توحید در دفع ضرر.....
- ۱۲۵..... ج. توحید در استجابت (کنش).....
- ۱۲۵..... یک. توحید در توبه‌پذیری.....
- ۱۲۵..... دو. توحید در مغفرت.....
- ۱۲۵..... سه. توحید در شفاعت.....
- ۱۲۵..... چهار. توحید در سمع.....
- ۱۲۶..... پنج. توحید در اجابت.....
- ۱۲۶..... ب. جلوه‌های توحید عملی.....
- ۱۲۶..... ۱. جلوه‌های جلی.....
- ۱۲۶..... یک. توحید در عبادت.....
- ۱۲۷..... ۲. جلوه‌های خفی.....
- ۱۲۸..... یک. توحید در طاعت.....
- ۱۲۸..... دو. توحید در مشیت.....
- ۱۲۸..... سه. توحید در توکل.....
- ۱۲۸..... چهار. توحید در تفویض.....

۱۲۸.....	پنج. توحید در خشیت
۱۲۹.....	شش. توحید در رهبت
۱۲۹.....	هفت. توحید در خوف
۱۲۹.....	هشت. توحید در تقوا
۱۲۹.....	نه. توحید در محبت
۱۳۰.....	ده. توحید در رجاء
۱۳۰.....	یازده. توحید در هدف
۱۳۰.....	دوازده. توحید در رجوع
۱۳۰.....	سیزده. توحید در حمد
۱۳۱.....	۲. حضرت یعقوب علیه السلام: ترویج توحیدی
۱۳۱.....	الف) حضرت یعقوب علیه السلام: اسوه‌ی توحید عملی
۱۳۲.....	۱. صبر توحید: حضرت یعقوب علیه السلام: راهبرد ایشان برای جلب نصرت و یاری پروردگار
۱۳۲.....	۲. توحید در استعانه
۱۳۳.....	ب) سبک‌های تربیتی حضرت یعقوب علیه السلام: در تربیت توحیدی فرزندان
۱۳۳.....	۱. رهبر پروری
۱۳۴.....	۲. موجدسازی (هدایت توحیدی فرزندان: مشکل دار)
۱۳۴.....	یک. توجه دادن فرزندان به حافظ اصلی (خدا)
۱۳۵.....	دو. هدایت به توحید نظری (قانون‌گذاری) و توحید عملی (توکل)
۱۳۵.....	سه. وکیل گرفتن خداوند میان فرزندان و خود
۱۳۶.....	چهار. امیدوار کردن فرزندان به کمک و رحمت الهی در اوج ملامت و راندگی
۱۳۶.....	پنج. بازگشت فرزندان به توحید
۱۳۷.....	دوم. حوزه‌ی گرایش‌ی
۱۳۸.....	الف. تقویت گرایش‌ات فطری
۱۴۰.....	ب. تقویت محبت به خدا و قرآن
۱۴۳.....	ج. تقویت محبت به اهل‌بیت علیه السلام به عنوان اسوه‌های کامل
۱۴۵.....	۱. استفاده از علاقه به محبوبیت
۱۴۶.....	۲. توجه به عنایات اهل‌بیت علیه السلام به شیعه
۱۴۶.....	۳. بیان فضیلت حب آل پیامبر صلی الله علیه و آله
۱۴۷.....	۴. ارزش جلوه دادن محبت اهل‌بیت علیه السلام



۵. تعظیم، تکریم و برپایی مراسم و تعظیم شعائر..... ۱۴۷
۶. تشکلهای مذهبی..... ۱۴۸
۷. گره زدن خوشی‌های زندگی به حیات ائمه..... ۱۴۹
۸. معرفی اهل بیت..... به عنوان واسطه‌های فیض الهی و ولی نعمتان..... ۱۴۹
۹. پرهیز از عوامل محبت‌زدا..... ۱۵۰
۱۰. ایجاد فضای روحی و معنوی..... ۱۵۰
۱۱. معرفی کتاب و نگارش مقاله و شعر..... ۱۵۱
۱۱. بازگویی قصه‌های دلدادگان..... ۱۵۱
- سوم. حوزه‌ی رفتاری..... ۱۵۲
- الف. تبعیت از قرآن..... ۱۵۲
۱. التزام عملی به شریعت..... ۱۵۳
۲. پذیرش نظام ولای الهی (ولایت‌الله و اولیاءالله)..... ۱۵۴
- ب. تبعیت از عترت..... ۱۵۵
- یک. تبعیت در بعد فردی..... ۱۵۵
- دو. تبعیت در بعد اجتماعی..... ۱۵۵
- ج. تقویت رفتارهای فطری..... ۱۵۷
- یک. رفتار فعالانه..... ۱۵۷
- تقویت حریت و زهد و تقوی..... ۱۵۷
- تقویت عدالت‌ورزی و عدالت‌خواهی..... ۱۵۸
- تقویت حیا، عفت و غیرت..... ۱۵۸
- تقویت استقامت در رسیدن به مطلوب..... ۱۵۹
- دو. رفتار منفعلانه..... ۱۶۰
- تقویت واکنش فطری ستایشگری و احترام به عظیم و خضوع در برابر کامل..... ۱۶۰
- تقویت واکنش فطری سپاسگزاری در برابر نعمت و احترام به منعم..... ۱۶۱
- تقویت واکنش فطری پناه‌جویی..... ۱۶۱
- هفتم. سوره‌ی حدید، راهنمای تعمیق، توسعه و استمرار ایمان..... ۱۶۲
۱. اصول تدبیر..... ۱۶۵
- الف. توحید، پیش از عمل: انجام عمل با حول و قوه‌ی الهی..... ۱۶۵
- ب. وحی و نبوت حین عمل: انجام عمل بر پایه‌ی شریعت..... ۱۶۶

- ج. معاد پس از عمل: باور به ابدیت و بقای عمل و اثر آن در حیات اخروی..... ۱۶۶
۲. دسته‌بندی سوره‌ی حدید..... ۱۶۷
- بخش یکم، آیات ۱ تا ۱۵ عملی‌سازی ایمان..... ۱۶۷
- گام نخست، بینش‌دهی (علم)..... ۱۶۷
- گام دوم، انگیزه‌دهی (خواستن): ایجاد میل به انفاق به عنوان یک عمل ایمانی..... ۱۶۸
- گام سوم، عمل (انجام دادن): دنیا محل عمل ایمانی و آخرت محل بهره‌مندی از نور آخرتی آن..... ۱۶۹
- بخش دوم، آیات ۱۶ تا ۲۹ قلبی‌سازی ایمان..... ۱۷۰
- گام نخست، بینش‌دهی (معرفی و آگاه‌سازی به عوامل حیات و ممات قلب)..... ۱۷۱
- گام دوم، آیات ۲۵ تا ۲۷ انگیزه‌دهی (ایجاد شوق و میل برای استمرار و گسترش ایمان)..... ۱۷۳
- گام سوم، آیات ۲۸ و ۲۹، راهکارهای عملی (تقوای الهی و اطاعت از رسول خدا ﷺ)..... ۱۷۳

فصل سوم، مراتب تربیت فطری

- یکم. خویشتن..... ۱۷۸
- الف. شاخصه‌های ایمان در خود..... ۱۷۹
۱. برخورداری از حیات طیبه..... ۱۷۹
۲. عقل..... ۱۸۰
۳. نماز..... ۱۸۰
۴. یقین..... ۱۸۰
۵. ورع..... ۱۸۱
۶. حیا..... ۱۸۲
۷. صدق..... ۱۸۲
۸. صبر..... ۱۸۳
- ب. گستره‌ی ایمان در خود..... ۱۸۵
۱. دین‌دانی..... ۱۸۵
۲. دین‌خواهی..... ۱۸۵
۳. دین‌داری..... ۱۸۵
۴. دین‌یاری..... ۱۸۵
۵. دین‌بانی..... ۱۸۶



ج. اثرات ایمان در خود.....	۱۸۶
۱. ذکر مستمر.....	۱۸۶
۲. افزایش صبر.....	۱۸۷
۳. افزایش لذت‌های معنوی.....	۱۸۹
۴. آرامش.....	۱۸۹
۵. روشننگی و بصیرت.....	۱۹۰
۶. امید.....	۱۹۱
۷. ریس‌بینی، حسن ظن.....	۱۹۲
۸. توکل.....	۱۹۲
۹. عزت.....	۱۹۲
دوم. خانواده.....	۱۹۵
الف. روابط میان (وجدان، برآمده‌ی ایمان فطری، نه احساسی و سطحی).....	۱۹۵
۱. بینشی: عاقلانه، نه حواسی.....	۱۹۵
۲. گرایشی: عارفانه، نه با نیت و غوا محوری.....	۱۹۵
۳. کنشی: عادلانه، نه ظالمانه.....	۱۹۶
۴. واکنشی: محسنانه.....	۱۹۶
ب. تربیت فرزند.....	۱۹۷
یک نمونه: حضرت زهرا (س) اسوه‌ی تربیت فطری فردی و خانوادگی.....	۲۰۲
الف. حوزه‌ی بینشی.....	۲۰۳
ب. حوزه‌ی انگیزشی.....	۲۰۵
ج. حوزه‌ی رفتاری.....	۲۰۷
۱. سبک زندگی فردی حضرت زهرا (س).....	۲۰۷
۲. سبک زندگی خانوادگی حضرت زهرا (س).....	۲۰۹
الف. همسر داری توحیدی.....	۲۰۹
یک. همسویی با همسر در زندگی (یاور همسر در بندگی خدا).....	۲۰۹
دو. پذیرش ولایت همسر و حمایت از او.....	۲۰۹
سه. تفکیک مسئولیتی.....	۲۱۰
ب. تربیت فرزند (رهبر پروری).....	۲۱۰
۳. سبک زندگی اجتماعی و سیاسی حضرت زهرا (س).....	۲۱۲

۲۱۳	سوم. جامعه
۲۱۵	الف. شاخصه‌های جامعه ایمانی
۲۱۵	۱. ولایتمداری
۲۱۶	۲. ادب
۲۱۶	۳. مروت
۲۱۶	۴. عهد
۲۱۷	۵. وفا
۲۱۷	۶. تقیه
۲۱۸	۷. امانت
۲۱۸	۸. امر به معروف و نهی از منکر
۲۱۹	۹. حرمت مال و دین مسلمانان و هم‌پیمانان
۲۱۹	۱۰. کار
۲۲۰	۱۱. جهاد
۲۲۱	ب. اثرات ایمان در جامعه
۲۲۱	۱. بهبود روابط اجتماعی
۲۲۳	۲. مودت
۲۲۴	۳. وحدت
۲۲۵	۴. قدرت
۲۲۶	۵. امنیت
۲۲۶	یک نمونه: حماسه‌ی حسینی اسوه و تجلی‌گاه تربیت فطری جامعه
۲۲۸	یکم. جلوه‌های ایمان در عاشورا
۲۲۸	الف. فرد
۲۲۸	۱. نکر مستمر
۲۲۸	یاد خدا
۲۲۹	مناجات امام حسین (ع) در گودال قتلگاه، شکوه و اوج ایمان امام
۲۲۹	یک. جلوه‌ی ایمان به خدا در بیان عظمت خدا
۲۳۰	دو. تجلی ایمان در اظهار عبودیت
۲۳۰	سه. درخواست از خداوند برای قضاوت میان خودشان و قوم مقابل
۲۳۲	۲. افزایش صبر



۲۳۳	۳. افزایش لذت‌ها
۲۳۳	۴. روشندلی و بصیرت
۲۳۳	۵. امید
۲۳۳	۶. توکل
۲۳۴	۷. عزت
۲۳۴	ب. جامعه
۲۳۴	۱. بهبود روابط اجتماع
۲۳۴	۲. رَدّت
۲۳۴	۳. وحدت
۲۳۵	۴. کار و تلاش
۲۳۵	۵. جهاد
دوم. درخشش ایسر ابناء دالله در دریدن پرده‌های ظلمانی اموی و تأثیرگذاری آن در بیداری	
۲۳۵	فطرت‌ها به درازای تاریخ
۲۳۶	۱. اسلام ناب محمدی ﷺ در قبال اسلام جعلی اموی
۲۳۷	۲. ایمان حقیقی در مقابل ایمان ادعایی (فاقه)
۲۳۸	۳. انصاف در مقابل بی‌انصافی
۲۳۸	۴. انسانیت در مقابل عدم انسانیت (حیوانیت)
۲۳۹	جمع‌بندی
۲۴۳	پی‌نوشت‌ها
۲۴۹	نگاهی گذرا به امتیازات و ویژگی‌های مؤسسه

پیش از نوشتار

یکی از توطئه‌های دشمنان اسلام در جنگ نرم، کوییدن بر طبل نفسانیت انسان‌هاست، تا فطرت را که حجت درونی در وجود آنهاست خاموش سازند. روشن است که این کار، با از میان رفتن هویت حقیقی انسان‌ها و ظلم به همه‌ی بشریت پایان خواهد یافت. بر این پایه، برنامه‌ها و نظام‌های اسکالر جهانی، اعم از نظام تربیتی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و ... به سبک تربیت نفسانی استوار است، ولی، بنیان نظام تربیتی اسلام را فطرت تشکیل می‌دهد و راه رسیدن به خلیفه‌اللهی، که غایت زندگی انسان‌هاست، از مسیر شکوفایی و بالندگی فطرت می‌گذرد؛ از این‌رو، تربیت فطری، از مهم‌ترین ابعاد تربیت دینی و مقدم بر دیگر تربیت‌هاست، که در اثر آن، بیداری و شکوفایی فطرت رخ می‌دهد و حاکمیت کشور وجود انسان، به فطرت سپرده و نفس، تابع آن می‌شود.



هم‌چنین، تربیت فطری مقدمه و نخستین گام بهره‌مندی از هدایت‌های والای قرآنی و اهل‌بیت علیهم‌السلام است.

این کتاب، بر آن است تا قدمی در این راستا بردارد، افق تربیت فطری را روشن ساخته و گام‌های رسیدن به آن را معرفی کند.

نخست در مقدمه‌ی کتاب، ضرورت و اهمیت تربیت فطری بیان شده، سپس مطالب اساسی در دو بخش مفهوم‌شناسی تربیت فطری و روش تربیت فطری تبیین شده است.

بخش یکم که به شناخت تربیت فطری اختصاص دارد، دو فصل دارد: در فصل یکم، شناخت فطرت و مبنای قرآن، ویژگی‌های فطرت و قوای فطری در مقایسه با ویژگی‌های نفس و قوای نفسانی و جایگاه آنها در لایه‌های وجودی انسان مشخص شده است. در فصل دوم نیز، جهت‌گیری‌های تربیت فطری در مقایسه با تربیت نفسانی و رویکرد آن تبیین شده است.

بخش دوم با عنوان «روش تربیت فطری»، سه فصل دارد: از آنجا که شکوفاسازی فطرت موانعی دارد، در فصل یکم، موانع و راهکارهای زدودن آنها معرفی شده، که گام نخست در تربیت فطری است. در فصل دوم، زیر عنوان «راهکارهای شکوفایی فطرت»، ایمان، ابزار شکوفاکننده‌ی فطرت معنوی، جایگاه و نقش آن در این زمینه بررسی شده است. هم‌چنین، ایمان‌افزایی، راهکار و ضرورت اساسی در فرایند تربیت فطری تبیین و مصادیق و راه‌های آن در سوره‌ی حدید بررسی و مراحل آن در سه حوزه‌ی بینشی، گرایشی و رفتاری ترسیم شده است. در فصل سوم، مراتب تربیت فردی به دو بخش «خویشتن» و «جامعه» تقسیم، و در هر کدام شاخصه‌ها، روش‌ها و اثرات آن بیان شده است. هم‌چنین، اسوه‌هایی در

هر مورد، معرفی و شاخصه‌ها و اثرات تربیت فطری در آن الگوها برجسته شده است.

در پایان، مطالب کتاب با نگاهی کلی جمع‌بندی شده است. امید است این نوشتار، گامی در راه تحقق تربیت فطری در جامعه اسلامی و رسیدن به آرمان نهایی آن؛ یعنی تحقق تمدن نوین اسلامی در جهان باشد. بایسته است از همه‌ی کسانی که در تهیه و تنظیم این اثر نقش آفرین بودند، به ویژه پژوهشگر گرامر سرکار خانم مریم محمدی و نیز مدیریت محترم موسسه مهد قرآن تبریز صمیمانه تشکر و قدردانی کنیم.

نشر تدبیر در قرآن و سیره

مشهد مقدس

۳ تیر ماه ۱۳۹۵

برابر با ۱۵ رمضان ۱۴۳۷

ولادت باسعادت حضرت امام حسن مجتبیٰ (ع)